

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

עוד אופנים, שנאמרו בסוגיה בהם לכאורה יש תקנה לנדבת תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן, ונידחו.

ד. להביא בהמה אחרת ולהתנות עליה תודה או תמורת תודה.

< רבי יצחק בר שמואל בר מרתא היה סבור, שיש תקנה אחרת לבהמה הזו, [שהיא ספק תודה הטעונה לחם, ספק תמורת תודה שאינה טעונה לחם], והיא, שיביאו עמה בהמה נוספת, וארבעים לחמים, ויתנו עליהם כך, אם הראשונה היא תמורה, שאינה טעונה לחם, תהא השניה תודה, הטעונה לחם. ואם הראשונה היא תודה, הטעונה לחם, תהא השניה תמורת תודה שאינה טעונה לחם. וממה נפשך יש כאן שני קרבנות הקדושים בקדושת תודה לאכילת יום ולילה, ולאחד מהם ארבעים לחמים, שהם לחמי תודה.

- **אולם** רב נחמן אמר לו, עני מרי [=ענני מורי], ארבעים בכתפי וכשר, כלומר, הלא אסור להמיר בהמת קדשים, שנאמר, "לא יִחְלִיפוּנוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ", והעושה כן לוקה ארבעים, ואם כן, אף שאם יעשה באופן הנ"ל, יוכל להקריב, כי העובר על איסור תמורה, וממיר בהמת קדשים בחברתה, היא נעשית תמורה, שנאמר, "וְאִם הִמִּיר יִמִּיר בְּהֶמְהָ בְּבִהְמָה וְהָיָה הוּא וְתִמְוָתוֹ יִקְדָּשׁ", מכל מקום, **מאחר שאסור לעשות זאת, אין זו תקנה.**

ה. לקדש את הלחמים על תנאי עם בהמה נוספת.

לעיל [באות א'] נתבאר, שאין לבהמה הזו תקנה על ידי הבאת לחמים בתנאי, אם תודה היא יקדשו ואם לאו יהיו חולין, כי צריך להכניסם לעזרה, ואין להכניס לעזרה לחמים שהם ספק חולין.

< אולם רב שישא בריה דרב אידי היה סבור לתקן זאת, על ידי הבאת בהמה נוספת לשם תודה, והבאת שמונים חלות, וכך יתנו על הבהמות הללו, אם הראשונה תודה, הרי אלו שתי תודות, הטעונות יחד שמונים חלות, וכל החלות קדושות. ואם הראשונה תמורת תודה, הרי כאן תמורת תודה שאינה טעונה לחם, ותודה הטעונה ארבעים חלות, ויקדשו ארבעים חלות מתוך השמונים. ויכניס לעזרה שמונה חלות, וממה נפשך לא הכניס חולין לעזרה, כי אם קדשו כל השמונים, יהיו ארבעה אלו תרומת קרבן אחד, וארבעה אלו תרומת קרבן אחד. ואם קדשו רק ארבעים חלות, יהיו ארבעה תרומת קרבן אחד, וארבעה חלק הבעלים של אותו קרבן, עם עוד שלושים ושתיים שקדשו חוץ לעזרה, ושאר ארבעים שחוץ לעזרה יהיו חולין.

- **לפירוש ראשון של רש"י, אין לעשות תקנה זו, כי כשיעשו כן, הכהן לא ירצה לאכול אלא ארבע חלות, שמא אין כאן אלא תודה אחת, ורק ארבע חלות הן תרומה, והבעלים לא ירצו לאכול שמונה חלות, שמא יש כאן שתי תודות, ושמונה חלות הן תרומה, ועל ידי זה ישארו ארבע חלות שלא יאכלום, וילכו לאיבוד.** [ועניין זה נקרא ממעט באכילה דארבעים, כי בארבעים חלות לא יאכלו ארבע חלות].

- **ולפירוש שני של רש"י אין לעשות תקנה זו, כי על ידי זה, נמצא שמתרבים החלות הניתנים לכהן, שאינם נאכלים אלא לכהנים ולנשיהם בניהם ועבדיהם, ומתמעטים החלות של הבעלים הנאכלים לכל ישראל, ועל ידי זה מתמעטים האוכלים של ארבע חלות, ויש לחוש שלא יספיקו הכהנים לאכול את החלות המרובות שלהם, וילכו לאיבוד.** [ועניין זה נקרא ממעט באכילה דארבע, שאותם ארבע חלות מסופקות יש להם מיעוט אוכלים, ועלול לבוא לשורפם שלא כדין].

- **ולפירוש שלישי של רש"י אין לעשות תקנה זו, כי מחמת הספק לא יאכלו כל שמונים החלות אלא ליום ולילה, ולאחר מכן ישרפו, ואם באמת ארבעים מתוכן הן חולין, נמצאנו משחיתים ארבעים חלות שלא כדין, ועוברים באיסור בל תשחית.** [ועניין זה נקרא ממעט באכילה דארבעים].

ו. על ידי הבאת בהמה מעוברת.

עניין זה יתבאר בעזה"י להלן, על דברי רבי יוחנן, בעניין מפריש חטאת מעוברת וילדה.

ז. על ידי הבאת שתי בהמות אחת תודת חובה ואחת בתנאי תודת נדבה או אחריות תודת חובה.

< רב דימי ברי דרב הונא מדמהוריא היה סבור, שיש תקנה אחרת לבהמה הזו, [שהיא ספק תודה הטעונה לחם, ספק תמורת תודה שאינה טעונה לחם], והיא, שיחייב אדם את עצמו בנדר להביא תודה,

[שיאמר הרי עלי תודה], ועל ידי נדר זה, הוא מתחייב באחריותה אם אבדה. ויביא בהמה שלישית. ושמונים חלות. וכך יתנה. אם הראשונה היא תמורה, שאינה טעונה חלות, השניה תהא תודת חובה, לקיום הנדר, וטעונה ארבעים חלות, והשלישית תהא תודת נדבה, הטעונה ארבעים חלות, ונמצא שיש כאן שתי תודות הטעונות כל אחת ארבעים חלות, וקדשו שמונים חלות. ואם הראשונה היא תודה, הטעונה חלות, השניה תהא תודת חובה לקיום נדרו, וטעונה גם היא חלות, והשלישית תהא לאחריות תודת חובתו, שאינה טעונה חלות. ואם כן, גם באופן הזה, יש כאן שתי תודות, הטעונות כל אחת ארבעים חלות, וממה נפשך קדשו שמונים חלות, וקרבו כל הבהמות.

- אולם רבינא אמר שאין לעשות כן, כי התקנה הזו באה על ידי נדר שידור להתחייב קרבן תודה, וכבר נאמר, "טוב אֶשֶׁר לא תִדַּר", ללמד שאין ראוי לידור נדרים.

הפריש חטאת מעוברת וילדה

לדעת רבי יוחנן, אף על פי שולד חטאת הוא מהחטאות שדינן למיתה, אין זה אלא כשהתעברה הבהמה אחר שהפרישה לחטאת, אבל המפריש בהמה מעוברת לחטאת, וילדה, רצה מתכפר בה, רצה מתכפר בוולדה.

< רב אשי היה סבור, שהטעם לכך, כי המקדיש בהמה מעוברת, הרי הוא כמקדיש שתי בהמות, [ורק כשקדושת הולד היא מחמת אמו, הוא נקרא ולד חטאת שדינו למיתה, אבל כשקדושתו מחמת עצמו, הרי הוא חטאת, ולא ולד חטאת, והמקדיש בהמה מעוברת, הרי הוא כמקדיש שתי בהמות] לאחריות, שאם תמות אחת, יתכפר בחברתה, ולכן מתכפר באיזו שירצה, [ואחר כך חברתה תרעה או תמות כפי שנתבאר בדף פ'].

- ולפי סברא זו, רצה רב אשי לומר, שיש תקנה אחרת לבהמה הנ"ל, [שהיא ספק תודה הטעונה לחם, ספק תמורת תודה שאינה טעונה לחם], והיא, שיביא אדם בהמה מעוברת, ויקדיש אותה לתודה, שאז הרי הוא כמקדיש את האם ואת הולד, שאחר לידתו רשאי להקריב איזה מהם שירצה לתודה, או אף את שניהם, [ואין זה כחטאת שאינו מביא אלא אחת מהן, כי אין אדם מביא אלא חטאת אחת על חטאו], ויביא עימהם שמונים לחמי תודה, וכך יתנה, אם הבהמה הראשונה היתה תמורה, שאינה טעונה לחם, יקרבו האם וולדה לשם תודה, ויקדשו עימהם שמונים חלות, ואם הראשונה היתה תודה, הטעונה לחם, האם תקרב לשם תודה, ויחד עם הראשונה תקדש שמונים חלות, והולד יקרב לשם מותר תודה, שאינו טעון לחם.

< אולם רב כהנא אמר, שהטעם לכך שהמפריש בהמה מעוברת לחטאת רשאי להקריב אותה או את הולד, אינו משום שנחשב כמקדיש שתי בהמות, אלא משום שלדעת רבי יוחנן, אדם מתכפר בשבח הקדש, שבאמת לא הקדיש אלא בהמה אחת, וולדה נחשב כשבחה, ולכן הוא ראוי לכפרה כמותה, אבל אינו נחשב כבהמה אחרת שהקדיש לאחריות האם.

- ולפי זה, אין תקנה לבהמה הנ"ל, שהיא ספק תודה ספק תמורת תודה, על ידי הבאת בהמה מעוברת, כי כשיקדיש בהמה מעוברת לתודה, אינו נחשב כמקדיש שתי בהמות, שיכול להקריב את שתיהן כתודות גמורות הטעונות יחד שמונים לחמי תודה, אלא כמקדיש בהמה אחת, שיכול להקריב אותה לבדה עם ארבעים לחמים, וולדה נחשב כמותר תודה בלבד, שאינו טעון לחם.

תודה ולחמה מחולין וממעשר שני

בדף פ"ב יתבאר בעזה"י, שכל קרבן שאדם מחויב בו, [מן הסתם] אינו מביאו ממעות מעשר שני, אלא ממעות של חולין, ולכן מי שהתחייב להביא קרבן תודה, שאמר, הרי עלי להביא תודה, הרי זה מביא קרבן תודה ולחמים ממעות חולין.

אולם, אם פירש מתחילה, שאינו מתחייב להביא מן החולין, שאמר, הרי עלי להביא קרבן תודה ממעות מעשר שני, מאחר שפירש שאינו מחייב עצמו אלא להביא ממעות מעשר, רשאי להביא את קרבנו אף ממעות מעשר, ומכל מקום, כל שכן שרשאי להביא ממעות של חולין.

וכשחייבו להביא את התודה עצמה מן החולין, כעיקר המצווה, הלחם נגרר אחר התודה, כי הוא בא בשבילה, ולכן, אף אם פירש שמביא את הלחם מן המעשר, חייב להביאו מהחולין, שכן מיד כשהתחייב להביא את התודה מן החולין, נתחייב להביא לחמיה עימה מהחולין, ושוב לא יוכל להביאם מן המעשר.

אבל כשאין חייבו כעיקר המצווה, שפירש שמביא את התודה עצמה מן המעשר, אין הלחם נגרר אחריה, ואם פירש שיביאנו מן החולין, אף שרשאי להביא את התודה עצמה מן המעשר, את הלחם יביא מהחולין.

האומר הרי עלי לחמי תודה

לדעת רב הונא, האומר הרי עלי לחמי תודה, [אף שלא אמר הרי עלי תודה], חייב להביא תודה ולחמיה, כי ידוע שאין לחמי תודה באים לבדם, וכשאמר להביא לחמי תודה, כוונתו להביאם עם התודה.

ודווקא כשאמר זאת בפני עצמו, מתחייב מחמת אמירה זו לבדה בתודה ובלחמה, אבל כשאמר הרי עלי להביא תודה ולחמים, אין כאן שני נדרים, שכוונתו להבאת לחמים לצורך התודה שהזכיר, ואפילו שינה בין התודה ללחמים, כגון שאמר הרי עלי תודה מן המעשר, ולחם מן החולין, כוונתו להביא תודה מן המעשר, ולחמיה של אותה תודה מן החולין.

האומר הרי עלי תודה

בלא לחם זבח בלא נסכים

אין אדם מביא תודה בלא לחמיה ולא זבח בלא נסכיו. והאומר, "הרי עלי תודה בלא לחמים", או "הרי עלי זבח בלא נסכים", סיוס דבריו הם סיבה להתיר את נדרו שלא יתחייב להביא תודה כלל, [שבאמת, תחילה כשאמר "הרי עלי תודה", התכוון להביא תודה ולחמים כדין, ומיד חזר בו, וכדי לבטל נדרו אמר "בלא לחם", שידוע היה שאין תודה באה בלא לחם, וכשיאמר "הרי עלי תודה בלא לחם", לא יתחייב כלום. אי"נ היה סבור שיכול להביא תודה בלא לחם, ולכן אמר, "הרי עלי תודה בלא לחם", וכשנדע לו שאינו יכול להביא כמו שאמר, חוזר בו מנדרו], ונחלקו חכמים בדין זה.

לדעת בית שמאי – אף שסיוס דבריו הם סיבה להתיר נדרו, ומחמת זאת רוצה להישאל על נדרו, מכל מקום חייב להביא תודה ולחמיה, כי מאחר שאמר, "הרי עלי להביא תודה", מיד נתחייב להביא תודה ולחמיה [=תפוס לשון ראשון], ושוב אין מתירים את נדרו. [ולדברי אביי, אומרים לו, "שְׁמֹר", כלומר הבא תודה, "וְשִׁמְעֵתָ", כלומר הבא לחמה. ולדברי רבא, אומרים לו, "שְׁמֹר", כלומר קיים כל המצווה של הבאת תודה ולחמיה, "וְשִׁמְעֵתָ", שלא תהא רגיל לעשות כן, לנדר תודה בלא לחם].

ולדעת בית הלל – מאחר שיש כאן פתח להתיר את נדרו, אם בא להישאל על נדרו, הרי זה פטור מכלום. אבל אם אומר, שכוונתו היתה להביא תודה, וטעה שיכול להביאה בלא לחמים, ואם היה יודע שאי אפשר, לא היה אומר "בלא לחמים", אלא היה רוצה להביאה עם לחמים, הרי זה מביא תודה עם לחמים.

תודה ולחמה הבאים ממעשר שני

לעיל נתבאר, שאף על פי שכל קרבן חובה המוטל על האדם בא מהחולין ולא ממעשר שני, אם פירש הנודר שיביא תודה ולחמה ממעשר שני, רשאי להביא אף ממעשר שני.

והטעם לכך, כי תודה קרויה שלמים, שנאמר בה, "תֹּדֶת שְׁלָמִי", ושלמים באים ממעשר שני, שנאמר בהם, "וַיִּזְבַּח שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם", וכן נאמר במעשר שני, "וַיִּנְתְּתָה הַכֹּהֵן ... וְאָכַלְתָּ שֶׁם", ללמוד בגזרה שווה, שכשם שהאכילה האמורה במעשר שני, היא אכילת מעשר שני, כך אכילת השלמים היא אכילת מעשר שני, ומכאן ששלמים קרבים ממעשר שני.

ומכל מקום, אף שהשלמים והתודה קרבים ממעשר שני, אינם קרבים מגוף המעשר, שהרי המעשר הוא גידולי קרקע, והקרבנות הם בעלי חיים, אלא כוונת התורה, שהשלמים והתודה נקנים במעות מעשר שני, כלומר במעות שנתנו תמורת מעשר שני.

ולעניין לחמי תודה:

– לדברי הכל, כשם שאין מביאים את הקרבן מהמעשר עצמו, כך אין לעשות לחמי תודה מחיטים של מעשר שני עצמו.

– ולדברי הכל, כשם שרשאי לקנות את הקרבן במעות מעשר שני, כך רשאי לקנות חיטים לצורך לחמי תודה במעות מעשר שני, [כלומר שתחילת קניית החיטים הללו במעות מעשר שני היתה לצורך לחמי תודה].

– אבל נחלקו חכמים, אם רשאי להביא חיטים שכבר נקנו במעות מעשר שני [לצורך אכילתם בירושלים לכל אדם], ולאפותם לצורך לחמי תודה. שכן מצד אחד יש לומר שהדבר מותר, כי לא הביא את הלחמים ממעשר שני עצמו, אלא מדבר שבא ממעות מעשר שני. ומצד שני יש לומר שאין לעשות כן, כי עושה את הלחמים מחיטים שכבר קדשו בקדושת מעשר שני, והרי הם כמעשר שני עצמו.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)